

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету
фінансів та обліку

Андрій КІЗИМА

« 31 »

09 2023р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. проректора з
науково-педагогічної роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Правовий супровід клієнтів соціальних служб»
ступінь вищої освіти – бакалавр
галузь знань – 23 Соціальна робота
спеціальність – 232 Соціальне забезпечення
освітньо-професійна програма – «Соціальне забезпечення»

кафедра психології та соціальної роботи

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг, КПЗ (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Екзамен (сем.)
Денна	3	5	28	28	3	8	83	150	5

31.08.2023

Тернопіль – ЗУНУ
2023

Робоча програма розроблена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 23 Соціальна робота спеціальності 232 Соціальне забезпечення затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 9 від 26.05.2021 року).

Робочу програму склала доцент кафедри психології та соціальної роботи, кандидат юридичних наук, доцент **Яремко Оксана Михайлівна**

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психології та соціальної роботи, протокол № 1 від «28» серпня 2023 р.

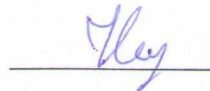
Завідувач кафедри психології та соціальної роботи, д.психол.н., професор

Андрій ГІРНЯК

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 232 Соціальне забезпечення, протокол № 1 від «30» серпня 2023 р.

Керівник групи забезпечення спеціальності, к.е.н., доцент

Галина КУЛИНА

Гарант ОП, д.е.н., доцент

Микола СТЕЦЬКО

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ПРАВОВИЙ СУПРОВІД КЛІЄНТІВ СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ”

1. Опис дисципліни “Правовий супровід клієнтів соціальних служб”

Дисципліна “Правовий супровід клієнтів соціальних служб”	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	галузь знань – 23 «Соціальна робота»	Статус дисципліни нормативна Мова навчання українська
Кількість залікових модулів – 4	Спеціальність – 232 Соціальне забезпечення, освітньо-професійна програма «Соціальне забезпечення»	Рік підготовки: <i>Денна – 3</i> Семестр: <i>Денна – 5</i>
Кількість змістових модулів – 2	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Лекції: <i>Денна – 28 год.</i> Практичні заняття: <i>Денна – 28 год.</i>
Загальна кількість годин – 150		Самостійна робота: <i>Денна – 83 год.</i> Тренінг, КПЗ – 8 год Індивідуальна робота : <i>Денна – 3 год.</i>
Тижневих годин – 10,7 з них аудиторних – 4,7		Вид підсумкового контролю – <i>екзамен</i>

2. Мета і завдання дисципліни «Правовий супровід клієнтів соціальних служб»

2.1. Мета вивчення дисципліни.

Мета вивчення дисципліни – отримання системних знань у сфері здійснення правового супроводу клієнтів соціальних служб, оволодіння вміннями і навичками пошуку, систематизації та комплексного аналізу відповідних нормативно-правових документів, а також вміннями використовувати у конкретних життєвих обставинах різних форм правового супроводу споживачів соціальних послуг.

2.2. Завдання вивчення дисципліни:

1. Розкрити зміст основних міжнародних та вітчизняних нормативно-правових документів, які забезпечують надання соціальних послуг;
2. Сформувати цілісну систему знань з правового регулювання відносин щодо забезпечення соціальної роботи з населенням, державної політики в даній сфері суспільних відносин;
3. Здійснити аналіз змісту Державних стандартів соціальних послуг, які регламентують та визначають механізм надання соціальних послуг в Україні;
4. Надати вміння і навички пошуку, систематизації, комплексного аналізу та застосування відповідних нормативно-правових документів, що стосуються забезпечення соціальної роботи, в конкретних життєвих ситуаціях клієнтів соціальних послуг;
5. Розвинути здатність юридично правильно кваліфікувати обставини, що виникають при здійсненні професійної діяльності фахівця з соціальної роботи у сфері надання соціальних послуг, а також здійснювати правовий супровід споживачів соціальних послуг.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

- знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення;
- здатність використовувати адміністративно-правові механізми призначення та контролю в системі соціального захисту населення.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни.

Дисципліни, вивчення яких передувало вивченню дисципліни “Правовий супровід клієнтів соціальних служб”: “Міжнародні стандарти в сфері соціальних послуг”, “Соціальна юриспруденція” та “Технології соціальної роботи”.

2.5. Результати навчання:

- У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:
- застосовувати засоби соціально-правової політики в сфері соціального захисту, базові знання з юриспруденції та законодавства України в галузі соціального забезпечення;
  - застосовувати нормативно-правову базу в захисті соціальних груп населення.

3. Програма навчальної дисципліни «Правовий супровід клієнтів соціальних служб»

Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ

Тема 1. Загальна характеристика навчальної дисципліни «Правовий супровід клієнтів соціальних служб»

Предмет і завдання навчальної дисципліни «Правовий супровід клієнтів соціальних служб». Система навчальної дисципліни «Правовий супровід клієнтів соціальних служб».

Методи вивчення навчальної дисципліни «Правовий супровід клієнтів соціальних служб».

Роль навчальної дисципліни «Правовий супровід клієнтів соціальних служб» у підготовці фахівців соціальної сфери.

Джерела вивчення навчальної дисципліни «Правовий супровід клієнтів соціальних служб».

Тема 2. Сучасні тенденції правового регулювання надання соціальних послуг

Міжнародна співпраця у сфері соціально-економічних прав людини. Конституційне регулювання соціальних і економічних прав і свобод людини і громадянина. Гарантії реалізації соціальних і економічних прав і свобод людини і громадянина.

Розвиток вітчизняного законодавства у сфері надання соціальних послуг. Роль державних стандартів соціальних послуг.

Тема 3. Правові відносини у сфері надання соціальних послуг

Елементний склад правових відносин у сфері надання соціальних послуг.

Соціальні послуги: поняття, види та класифікація. Надавачі соціальних послуг: система та їх загальна характеристика. Клієнти соціальних послуг та їх правовий статус. Підстави надання соціальних послуг. Складні життєві обставини як підстави виникнення, зміни чи припинення правовідносин у сфері надання соціальних послуг (інвалідність, вік, стан здоров'я, соціальне становище, життєві звички і спосіб життя тощо).

Тема 4. Договір про надання соціальних послуг як юридична підстава для їх отримання

Принцип свободи договору та сфери надання соціальних послуг. Сучасні тенденції договірному регулюванню відносин у сфері надання соціальних послуг. Сторони договору про надання соціальних послуг. Надавачі соціальних послуг: фізичні (фізична особа-підприємець) та юридичні особи. Отримувач соціальних послуг (фізична особа, яка перебуває у складній життєвій ситуації). Предмет договору про надання соціальних послуг. Форма договору про надання соціальних послуг. Структура договору про надання соціальних послуг.

Порядок підписання договору про надання соціальних послуг. Особливості підписання договору про надання соціальних послуг. Індивідуальний план надання соціальних послуг.

Особливості договорів на надання різних видів соціальних послуг.

Тема 5. Форми правового захисту соціально-економічних прав клієнтів соціальних служб

Консультавання із соціально-правових питань клієнтів соціальних служб. Здійснення представництва в судах для захисту майнових і особистих немайнових прав та охоронюваних законом інтересів клієнта. Надання сприяння в реалізації соціально-економічних прав і обов'язків клієнтів соціальних служб. Сприяння в отриманні безоплатної допомоги адвоката в порядку, встановленому законодавством. Консультавання з питань, пов'язаних з правом громадян на соціальне обслуговування в державній, комунальній і недержавній системі соціальних служб і захисту своїх інтересів. Допомога в оформленні документів. Надання допомоги в підготовці і наданні скарг на дії або бездіяльність соціальних служб або працівників цих служб, що порушують законні права громадян. Інші види форм правового захисту соціально-економічних прав клієнтів соціальних служб.

Судовий захист соціально-економічних прав та інтересів громадян. Система судових органів. Досудове розслідування і судовий розгляд кримінальних справ у сфері соціальних послуг. Цивільне судочинство. Адміністративно-правовий порядок розгляду звернень громадян. Оскарження до суду дій (рішень), бездіяльності, що порушують права громадян.

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини. Секретаріат уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Радник–уповноважений Президента України з прав дитини та дитячої реабілітації. Радник–уповноважений Президента України з питань безбар'єрності. Радник–уповноважений Президента України з питань учасників бойових дій. Радник–уповноважений Президента України з питань Фонду Президента України з підтримки освіти, науки та спорту.

Правозахисні організації у сфері захисту прав осіб, що потрапили у складні життєві обставини. Медіація.

Тема 6. Безоплатна правова допомога клієнтам соціальних служб

Право на професійну правничу допомогу (ст. 59 Конституції України). Закон України «Про безоплатну правову допомогу». Безоплатна первинна правова допомога (надання правової інформації; консультації і роз'яснення з правових питань; складання заяв, скарг та інших документів правового характеру (крім документів процесуального характеру); надання допомоги в

забезпеченні доступу особи до вторинної правової допомоги та медіації). Клієнти соціальних служб як отримувачі безоплатної первинної правової допомоги. Суб'єкти надання безоплатної первинної правової допомоги клієнтам соціальних служб.

Безоплатна вторинна правова допомога (захист; здійснення представництва інтересів клієнтів соціальних служб, що мають право на безоплатну вторинну правову допомогу, в судах, інших державних органах, органах місцевого самоврядування, перед іншими особами, складення документів процесуального характеру). Окремі категорії клієнтів соціальних служб як суб'єкти права на безоплатну вторинну правову допомогу (малозабезпечені особи, особи з інвалідністю, учасники бойових дій, внутрішньо переміщені особи, постраждалі від домашнього насильства, діти та інші соціально вразливі верстви населення). Суб'єкти надання безоплатної вторинної правової допомоги. Порядок звернення за безоплатною вторинною правовою допомогою.

Змістовий модуль 2. ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО СУПРОВОДУ КЛІЄНТІВ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ

Тема 7. Правовий супровід соціальної роботи з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування

Правовий статус дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування відповідно до Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування». Державні соціальні стандарти для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа. Міжнародно-правові стандарти та законодавство України про соціальний захист дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Форми влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Консультування із соціально-правових питань дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування (їх прав, пільг, переваг, соціальних виплат). Захист прав і законних інтересів дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Забезпечення представництва в суді для захисту майнових і особистих немайнових прав і охоронюваних законом інтересів дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Сприяння в реалізації прав і обов'язків дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Сприяння у притягненні до кримінальної відповідальності осіб, винних у фізичному чи психічному насильстві, вчиненому над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування. Надання допомоги у поданні скарг на дії (рішення) або бездіяльність соціальних служб або працівників цих служб, що порушують законні права громадян. Допомога в оформленні документів. Надання юридичної допомоги і сприяння в отриманні встановлених законодавством пільг і переваг, соціальних виплат. Інші форми правового супроводу дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Тема 8. Правові основи соціальної роботи з різними типами сімей

Державно-правова підтримка сім'ї як важливого соціального інституту. Сімейний кодекс України – правова основа соціальної роботи із сім'єю. Законодавство і державні стандарти у сфері соціальної підтримки сім'ї.

Правовий супровід сімей з дітьми, які перебувають у складних життєвих обставинах. Сім'ї, де є проблема сирітства (сім'ї опікунів/піклувальників). Сім'ї, у яких існує ризик передачі дитини до закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування (ризик вилучення дитини із сім'ї). Жінки, які мають намір відмовитися від новонародженої дитини. Сім'ї, в яких діти знаходяться в інтернатних закладах (крім дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування та дітей, які виховуються в спеціальних та санаторних інтернатних закладах). Неповні сім'ї (мати-одиначка, один батько виховує дитину, неповнолітні матері). Сім'ї, де є конфлікти між членами сім'ї (негативні взаємовідносини між членами сім'ї, проблеми виховання дітей, бездоглядність дітей тощо). Сім'ї, в яких діти скоїли правопорушення, та діти, які стоять на внутрішньому обліку. Сім'ї, де є проблема безробіття одного з членів сім'ї, якщо він зареєстрований в державній службі зайнятості, як такий, що потребує працевлаштування. Сім'ї, в яких є загроза або виявленні факти насилля над одним із членів сім'ї або жорстокого поводження над дітьми. Сім'ї, де один із членів сім'ї перебуває в місцях позбавлення волі або повернувся з

них. Сім'ї, де існує проблема зі здоров'ям (алкогольна, наркотична залежність, тубінфікування, ВІЛ-інфекція, інвалідність). Особи та сім'ї з дітьми, які потребують соціальних виплат, пільг.

Надання консультацій з питань чинного законодавства, гарантій та пільг. Здійснення захисту прав та інтересів сім'ї чи особи, захист прав дитини. Здійснення представництва в суді для захисту майнових і особистих немайнових прав та охоронюваних законом інтересів. Сприяння в реалізації прав і обов'язків. Сприяння в притягненні до кримінальної відповідальності осіб, винних у фізичному чи психічному насильстві вчиненому над клієнтом соціальної послуги. Сприяння в отриманні безоплатної допомоги адвоката в порядку, визначеному законодавством. Сприяння органам опіки і піклування в облаштуванні сімейного життя. Консультування із соціально-правових питань (цивільне, житлове, сімейне, трудове, пенсійне, кримінальне законодавство, права дітей, жінок, батьків та ін.). Надання юридичної допомоги в оформленні документів для працевлаштування, отримання паспорта та інших документів, що мають юридичне значення. Сприяння в наданні юридичної допомоги громадянам в оформленні документів на усиновлення та інші форми сімейного виховання дітей-сиріт і дітей, що залишилися без опіки батьків. Сприяння органам опіки і піклування у влаштуванні неповнолітніх, що потребують соціальної реабілітації, на усиновлення, під опіку, на піклування, в прийомну сім'ю тощо. Інші види правового супроводу.

Тема 9. Правовий супровід осіб, які постраждали від насильства в сім'ї

Міжнародні стандарти та законодавство України з попередження насильства в сім'ї. Правові основи попередження насильства в сім'ї в Україні. Державна політика у сфері запобігання та протидії домашньому насильству. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству». Поняття насильства в сім'ї, його форми та види. Правовий статус осіб, які постраждали від насильства в сім'ї. Державні органи та соціальні установи як суб'єкти протидії насильству в сім'ї. Організаційно-правові основи взаємодії державних органів та соціальних установ із протидією насильству в сім'ї. Заходи з попередження насильства в сім'ї, підстави та порядок їх вжиття. Юридична відповідальність за вчинення насильства в сім'ї (кримінальна, адміністративна, цивільно-правова).

Взаємодія суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, у зв'язку із вчиненням домашнього насильства та за участю дітей. Консультування осіб, що постраждали від домашнього насильства. Захист прав та інтересів осіб, що постраждали від домашнього насильства. Сприяння в отриманні безоплатної допомоги адвоката в порядку, визначеному законодавством. Надання допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства у поданні скарг на дії (рішення) або бездіяльність державних органів та соціальних установ або працівників цих органів та служб, що порушують законні права громадян при боротьбі із домашнім насильством.

Інші форми правового супроводу осіб, що постраждали від насильства у сім'ї.

Тема 10. Правовий супровід осіб з інвалідністю та осіб пенсійного віку

Загальна характеристика нормативно-правових актів із соціального захисту осіб з інвалідністю та осіб пенсійного віку. Правовий статус осіб з інвалідністю у відповідності до Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні». Державні цільові програми, спрямовані на соціальну підтримку осіб з інвалідністю та осіб пенсійного віку. Державний стандарт соціальної послуги підтриманого проживання осіб похилого віку та осіб з інвалідністю. Державний стандарт стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності. Договір про надання соціальної послуги особам з інвалідністю та особам пенсійного віку.

Правовий статус дитини інваліда та механізми захисту її прав.

Консультування з питань, пов'язаних із правом осіб з інвалідністю та осіб пенсійного віку на соціальне обслуговування в державній, муніципальній і недержавній системах соціальних служб і захисту своїх інтересів. Надання допомоги в підготовці і поданні скарг на дії або бездіяльність соціальних служб або працівників цих служб, які порушують законні права осіб з інвалідністю та осіб пенсійного віку. Допомога в оформленні документів. Консультування з приводу прав, законних інтересів, пільг і переваг, соціальних виплат осіб з інвалідністю та осіб пенсійного віку. Інші форми правової допомоги особам з інвалідністю та особам пенсійного віку.

Тема 11. Соціально-правовий супровід суб'єктів пробації

Міжнародні стандарти і рекомендації поводження із особами, засудженими до кримінальних покарань, непов'язаних із позбавленням волі. Інститут пробації в нормах національного законодавства України. Правовий статус суб'єктів пробації відповідно до Закону України «Про пробацію» та Кримінально-виконавчого кодексу України. Правовий супровід осіб, засуджених до кримінальних покарань, не пов'язаних із позбавленням волі під час здійснення досудової пробації, наглядової пробації, пенітенціарної пробації.

Правові засади діяльності уповноваженого органу з питань пробації та сектору ювенальної юстиції.

Правовий статус персоналу органу пробації згідно Закону України «Про пробацію», Закону України «Державну кримінально-виконавчу службу України» та Кримінально-виконавчого кодексу України.

Консультавання суб'єктів пробації. Захист прав і законних інтересів суб'єктів пробації. Оформлення документів, сприяння у складанні скарг на дії (рішення) або бездіяльність органів пробації тощо або працівників цих служб, що порушують законні права громадян. Сприяння в отриманні безоплатної правової допомоги адвоката. Забезпечення представництва в суді для захисту прав і інтересів. Інші форми правового супроводу суб'єктів пробації.

Тема 12. Особливості правового супроводу неповнолітніх правопорушників

Проблеми кризи сучасної сім'ї та їхня артикуляція неповнолітніми як матриця негативу для їх правового статусу. Методичні рекомендації із соціальної роботи з неповнолітніми, які вчинили правопорушення. Відповідальність у системі правового статусу неповнолітніх. Консекутивність причин протиправної поведінки неповнолітніх та правова політика, спрямована на їх подолання. Особливості відповідальності неповнолітніх. Ювенальна юстиція.

Система відновного правосуддя неповнолітніх як ефективний спосіб вирішення конфлікту. «Програма відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні злочину» (пілотний проект, що впроваджується Міністерством юстиції України, Генеральною прокуратурою України на базі системи надання безоплатної правової допомоги за підтримки Представництва Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні) та Порядок її реалізації. Умови застосування «Програма відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні злочину». Участь адвокатів, які співпрацюють із системою надання безоплатної вторинної правової допомоги, у процедурі примирення потерпілого із неповнолітнім, який підозрюється у вчиненні злочину.

Постпенітенціарний соціальний і правовий супровід неповнолітніх.

Правова соціалізація неповнолітніх.

Досвід іноземних держав з правового супроводу неповнолітніх правопорушників.

Тема 13. Правовий захист інших категорій соціально незахищених верств населення

Міжнародно-правові гарантії щодо реалізації соціальних прав інших категорій соціально незахищених верств населення (молодь, жінки, безробітні, постраждали від Чорнобильської аварії, малозабезпечене населення, маргіналізовані верстви населення (бездомні, залежні від алкоголю, наркотиків, ВІЛ-інфіковані) та ін.). Міжнародно-правові зобов'язання України щодо реалізації прав інших категорій соціально незахищених верств населення. Конституційні гарантії реалізації соціальних прав інших категорій соціально незахищеними верствами населення. Державна політика у сфері соціального захисту інших категорій соціально незахищених верств населення. Законодавство України у сфері соціального захисту інших категорій соціально незахищених верств населення.

Консультавання інших категорій соціально незахищених верств населення щодо системи пільг, соціальних виплат та соціальних послуг. Оформлення документів, сприяння у складанні скарг на дії (рішення) або бездіяльність органів державної влади, місцевого самоврядування, комунальних служб тощо або працівників цих органів, служб, що порушують законні права інших категорій соціально незахищених верств населення. Інші форми правового захисту інших категорій соціально незахищених верств населення.

**4. Структура залікового кредиту
з дисципліни «Правовий супровід клієнтів соціальних служб»**

(денна форма навчання)

	Кількість годин					
	Лекції	Практичні заняття	СРС	ІРС	Тренінг, КПЗ	Контр. заходи
Змістовий модуль 1. «Теоретико-правові засади надання соціальних послуг»						
Тема 1. Загальна характеристика навчальної дисципліни «Правовий супровід клієнтів соціальних служб»	2	2	5		4	Поточне опитування, реферати, дискусія, доповіді, презентації, кейси, ділові ігри, тестування
Тема 2. Сучасні тенденції правового регулювання надання соціальних послуг	2	2	6			
Тема 3. Правові відносини у сфері надання соціальних послуг	2	2	10	1		
Тема 4. Договір про надання соціальних послуг як юридична підстава для їх отримання	2	2	6			
Тема 5. Форми правового захисту соціально-економічних прав клієнтів соціальних служб	4	4	6			
Тема 6. Безоплатна правова допомога клієнтам соціальних служб	2	2	6			
Змістовий модуль 2. «Особливості правового супроводу клієнтів соціальних послуг»						
Тема 7. Правовий супровід соціальної роботи з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування	2	2	10		4	Поточне опитування, реферати, дискусія, доповіді, презентації, кейси, ділові ігри, тестування
Тема 8. Правові основи соціальної роботи з різними типами сімей	2	2	6	1		
Тема 9. Правовий супровід осіб, які постраждали від насильства в сім'ї	2	2	6			
Тема 10. Правовий супровід осіб з обмеженими можливостями та осіб, пенсійного віку	2	2	6			
Тема 11. Соціально-правовий супровід суб'єктів пробації	2	2	5			
Тема 12. Особливості правового супроводу неповнолітніх правопорушників	2	2	5	1		
Тема 13. Правовий захист інших категорій соціально незахищених верств населення	2	2	6			
Разом	28	28	83	3	8	

5. Тематика практичних занять з дисципліни «Правовий супровід клієнтів соціальних служб»

Практичне заняття № 1.

Тема: Загальна характеристика навчальної дисципліни «Правовий супровід клієнтів соціальних служб»

Мета: Вивчити загальну характеристику навчальної дисципліни «Правовий супровід клієнтів соціальних служб».

Питання для обговорення:

1. Предмет і завдання навчальної дисципліни «Правовий супровід клієнтів соціальних служб».
2. Система навчальної дисципліни «Правовий супровід клієнтів соціальних служб».
3. Методи вивчення навчальної дисципліни «Правовий супровід клієнтів соціальних служб».
4. Роль навчальної дисципліни «Правовий супровід клієнтів соціальних служб» у підготовці фахівців соціальної сфери.
5. Джерела вивчення навчальної дисципліни «Правовий супровід клієнтів соціальних служб».

Тематика рефератів:

1. Класифікація джерел навчальної дисципліни «Правовий супровід клієнтів соціальних служб».
2. Взаємозв'язок навчальної дисципліни «Правовий супровід клієнтів соціальних послуг» з іншими навчальними дисциплінами.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Функції навчальної дисципліни «Правовий супровід клієнтів соціальних служб».
2. Понятійний апарат навчальної дисципліни «Правовий супровід клієнтів соціальних служб».

Практичне заняття № 2.

Тема: Сучасні тенденції правового регулювання надання соціальних послуг

Мета: Ознайомитись із сучасними тенденціями правового регулювання надання соціальних послуг

Питання для обговорення:

1. Міжнародна співпраця у сфері соціально-економічних прав людини.
2. Конституційне регулювання соціальних і економічних прав і свобод людини і громадянина.
3. Гарантії реалізації соціальних і економічних прав і свобод людини і громадянина.
4. Розвиток вітчизняного законодавства у сфері надання соціальних послуг.
5. Роль державних стандартів соціальних послуг.

Тематика рефератів:

1. Стан дотримання в Україні прав людини і громадянина у сфері соціального обслуговування та забезпечення державних гарантій.
2. Пріоритет соціальної підтримки громадянам, що знаходяться в складній життєвій ситуації.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Рішення ЄСПЛ у сфері соціального забезпечення і обслуговування.
2. Вирішення проблеми соціального захисту громадян низкою галузей права: трудовим правом, правом соціального забезпечення, соціальним правом.

Практичне заняття № 3.

Тема: Правові відносини у сфері надання соціальних послуг

Мета: Проаналізувати правові відносини у сфері надання соціальних послуг.

Питання для обговорення:

1. Елементний склад правових відносин у сфері надання соціальних послуг.
2. Соціальні послуги: поняття, види та класифікація.
3. Надавачі соціальних послуг: система та їх загальна характеристика.
4. Клієнти соціальних послуг та їх правовий статус.
5. Підстави надання соціальних послуг.
6. Складні життєві обставини як підстави виникнення, зміни чи припинення правовідносин у сфері надання соціальних послуг (інвалідність, вік, стан здоров'я, соціальне становище, життєві звички і спосіб життя тощо).

Тематика рефератів:

1. Поєднання публічних і приватних засад правового регулювання сфери надання соціальних послуг.
2. Правові основи надання соціальних послуг некомерційними організаціями.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Цілі та принципи надання соціальних послуг.
2. Припинення надання соціальних послуг.
3. Форми надання соціальних послуг.
4. Роль територіальних громад у наданні соціальних послуг.

Практичне заняття № 4.

Тема: Договір про надання соціальних послуг як юридична підстава для їх отримання

Мета: Отримати знання і практичні навички із особливостей укладення договору про надання соціальних послуг як юридичної підстави для їх отримання.

Питання для обговорення:

1. Принцип свободи договору та сфери надання соціальних послуг.
2. Сучасні тенденції договірному регулюванню відносин у сфері надання соціальних послуг.
3. Предмет і умови та форма договору про надання соціальних послуг.
4. Структура договору про надання соціальних послуг.
5. Порядок і особливості підписання договору про надання соціальних послуг.

Тематика рефератів:

1. Договір про надання соціальних послуг: за чи проти?
2. Правові основи укладення договору про надання соціальних послуг.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Індивідуальний план надання соціальних послуг.
2. Особливості договорів на надання різних видів соціальних послуг.

Практичне заняття № 5-6.

Тема: Форми правового захисту соціально-економічних прав клієнтів соціальних служб

Мета: Отримати знання у практичні навички із форм правового захисту соціально-економічних прав людини.

Питання для обговорення:

1. Форми правового супроводу клієнтів соціальних служб.
2. Допомога в оформленні документів. Надання допомоги в підготовці і наданні скарг на дії або бездіяльність соціальних служб або працівників цих служб, що порушують законні права громадян.
3. Інші види форм правового захисту соціально-економічних прав клієнтів соціальних служб.
4. Судовий захист соціально-економічних прав та інтересів громадян.
5. Роль Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у сприянні в реалізації та захисті соціальних прав.
6. Радник–уповноважений Президента України з прав дитини та дитячої реабілітації. Радник–уповноважений Президента України з питань безбар'єрності. Радник–уповноважений Президента України з питань учасників бойових дій. Радник–уповноважений Президента України з питань Фонду Президента України з підтримки освіти, науки та спорту.

Тематика рефератів:

1. Особливості здійснення представництва в судах для захисту майнових і особистих немайнових прав та охоронюваних законом інтересів клієнта.
2. Роль системи безоплатної правової допомоги у сприянні клієнтам соціальних служб в реалізації та захисті соціальних прав.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Консультування з питань, пов'язаних з правом громадян на соціальне обслуговування в державній, комунальній і недержавній системі соціальних служб і захисту своїх інтересів.
2. Правозахисні організації у сфері захисту прав осіб, що потрапили у складні життєві обставини.
3. Медіація у сфері надання соціальних послуг.

Практичне заняття № 7.

Тема: Безоплатна правова допомога клієнтам соціальних служб

Мета: Вивчити особливості надання безоплатної правової допомоги клієнтам соціальних служб.

Питання для обговорення:

1. Особливості реалізації права на професійну правничу допомогу (ст. 59 Конституції України) клієнтами соціальних служб.
2. Загальна характеристика Закону України «Про безоплатну правову допомогу».
3. Особливості надання безоплатної первинної правової допомоги клієнтам соціальних служб.
4. Особливості надання безоплатної вторинної правової допомоги.
5. Клієнти соціальних служб як суб'єкти права на безоплатну вторинну правову допомогу.

Тематика рефератів:

1. Клієнти соціальних служб як отримувачі безоплатної первинної правової допомоги.
2. Сучасний стан сприяння Україною у реалізації права на професійну правничу правову допомогу.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Суб'єкти надання безоплатної первинної правової допомоги.
2. Порядок звернення за безоплатною вторинною правовою допомогою.
3. Міжнародно-правові стандарти із надання безоплатної вторинної правової допомоги.

Практичне заняття № 8.

Тема: Правовий супровід соціальної роботи з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування

Мета: Вивчити особливості правового супроводу соціальної роботи з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського спілкування.

Питання для обговорення:

1. Правовий статус дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування відповідно до Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування».
2. Законодавство України про соціальний захист дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.
3. Державні соціальні стандарти для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа.
4. Консультування із соціально-правових питань дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування (їх прав, пільг, переваг, соціальних виплат).
6. Захист прав і законних інтересів дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.
7. Забезпечення представництва в суді для захисту майнових і особистих немайнових прав і охоронюваних законом інтересів дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Тематика рефератів:

1. Стан імплементації міжнародно-правових стандартів у законодавство України про соціальний захист дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.
2. Форми влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Сприяння в реалізації прав і обов'язків дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.
2. Сприяння у притягненні до кримінальної відповідальності осіб, винних у фізичному чи психічному насильстві, вчиненому над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування.
3. Надання допомоги у поданні скарг на дії (рішення) або бездіяльність соціальних служб або працівників цих служб, що порушують законні права громадян.
4. Допомога в оформленні документів.
5. Надання юридичної допомоги і сприяння в отриманні встановлених законодавством пільг і переваг, соціальних виплат.
6. Інші форми правового супроводу дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Практичне заняття № 9.

Тема: Правові основи соціальної роботи з різними типами сімей

Мета: Ознайомитись із правовими основами соціальної роботи з різними типами сімей.

Питання для обговорення:

1. Законодавство і державні стандарти у сфері соціальної підтримки сім'ї.
2. Правовий супровід сімей, де є проблема сирітства (сім'ї опікунів/піклувальників).
3. Правовий супровід сімей, у яких існує ризик передачі дитини до закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування (ризик вилучення дитини із сім'ї).
4. Правовий супровід жінок, які мають намір відмовитися від новонародженої дитини.
5. Правовий супровід сімей, в яких діти скоїли правопорушення, та діти, які стоять на внутрішньому обліку.
6. Правовий супровід сімей де є проблема безробіття одного з членів сім'ї, якщо він зареєстрований в державній службі зайнятості, як такий, що потребує працевлаштування.
7. Правовий супровід сімей, в яких є загроза або виявленні факти насилля над одним із членів сім'ї або жорстокого поводження над дітьми.

Тематика рефератів:

1. Державно-правова підтримка сім'ї як важливого соціального інституту.
2. Стан державної політики у сфері здійснення правового супроводу осіб та сімей з дітьми, які потребують соціальних виплат, пільг.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Правовий супровід сімей, в яких діти знаходяться в інтернатних закладах (крім дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування та дітей, які виховуються в спеціальних та санаторних інтернатних закладах) та ін.).
2. Правовий супровід неповних сімей (мати-одиночка, один батько виховує дитину, неповнолітні матері).
3. Правовий супровід сімей, де є конфлікти між членами сім'ї (негативні взаємовідносини між членами сім'ї, проблеми виховання дітей, бездоглядність дітей тощо).
4. Правовий супровід сімей, де один із членів сім'ї перебуває в місцях позбавлення волі або повернувся з них.
5. Правовий супровід сімей, де існує проблема зі здоров'ям (алкогольна, наркотична залежність, тубінфікування, ВІЛ-інфекція, інвалідність).

Практичне заняття № 10.

Тема: Правовий супровід осіб, які постраждали від насильства в сім'ї

Мета: Вивчити особливості правового супроводу осіб, які постраждали від насильства в сім'ї.

Питання для обговорення:

1. Правові основи попередження насильства в сім'ї в Україні.
2. Правовий статус осіб, які постраждали від насильства в сім'ї. Організаційно-правові основи взаємодії державних органів та соціальних установ із протидії насильству в сім'ї.
3. Юридична відповідальність за вчинення насильства в сім'ї (кримінальна, адміністративна, цивільно-правова).
4. Взаємодія суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, у зв'язку із вчиненням домашнього насильства та за участю дітей.
5. Форми правового супроводу осіб, які постраждали від насильства у сім'ї.
6. Надання допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства у поданні скарг на дії (рішення) або бездіяльність державних органів та соціальних установ або працівників цих органів та служб, що порушують законні права громадян при боротьбі із домашнім насильством.

Тематика рефератів:

1. Міжнародні стандарти та законодавство України з попередження насильства в сім'ї.
2. Державна політика у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Загальна характеристика Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству».
2. Поняття насильства в сім'ї, його форми та види.
3. Державні органи та соціальні установи як суб'єкти протидії насильству в сім'ї.
4. Заходи з попередження насильства в сім'ї, підстави та порядок їх вжиття.

5. Консультування осіб, що постраждали від домашнього насильства. Захист прав та інтересів осіб, що постраждали від домашнього насильства. Сприяння в отриманні безоплатної допомоги адвоката в порядку, визначеному законодавством.

Практичне заняття № 11.

Тема: Правовий супровід осіб з інвалідністю та осіб пенсійного віку

Мета: Отримати знання і практичні навички із правового супроводу осіб з інвалідністю та осіб пенсійного віку.

Питання для обговорення:

1. Правовий статус осіб з інвалідністю у відповідності до Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні».
2. Державні цільові програми, спрямовані на соціальну підтримку осіб з інвалідністю та осіб пенсійного віку.
3. Форми правового супроводу осіб з інвалідністю та осіб пенсійного віку.
4. Правовий статус дитини інваліда та механізми захисту її прав.
5. Договір про надання соціальної послуги особам з інвалідністю та особам пенсійного віку.

Тематика рефератів:

1. Стан дотримання соціальних прав осіб з інвалідністю та осіб пенсійного віку.
2. Особливості консультування з приводу прав, законних інтересів, пільг і переваг, соціальних виплат осіб з інвалідністю та осіб пенсійного віку.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Загальна характеристика нормативно-правових актів із соціального захисту осіб з інвалідністю та осіб пенсійного віку.
2. Державний стандарт соціальної послуги підтриманого проживання осіб похилого віку та осіб з інвалідністю.
3. Державний стандарт стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності.
4. Консультування з питань, пов'язаних із правом осіб з інвалідністю та осіб пенсійного віку на соціальне обслуговування в державній, муніципальній і недержавній системах соціальних служб і захисту своїх інтересів.
5. Надання допомоги в підготовці і поданні скарг на дії або бездіяльність соціальних служб або працівників цих служб, які порушують законні права осіб з інвалідністю та осіб пенсійного віку.
6. Допомога в оформленні документів осіб з інвалідністю та осіб пенсійного віку.

Практичне заняття № 12.

Тема: Соціально-правовий супровід суб'єктів пробації

Мета: Отримати знання і практичні навички із соціально-правового супроводу суб'єктів пробації.

Питання для обговорення:

1. Правовий статус суб'єктів пробації відповідно до Закону України «Про пробацію» та Кримінально-виконавчого кодексу України.
2. Правовий супровід осіб, засуджених до кримінальних покарань, не пов'язаних із позбавленням волі під час здійснення досудової пробації, наглядової пробації, пенітенціарної пробації.
3. Правові засади діяльності уповноваженого органу з питань пробації та сектору ювенальної юстиції.
4. Форми соціально-правового супроводу суб'єктів пробації (консультування, захист прав і законних інтересів, оформлення документів, сприяння у складанні скарг на дії (рішення) або бездіяльність органів пробації тощо, сприянні в отриманні безоплатної правової допомоги адвоката, та ін.).

Тематика рефератів:

1. Сучасний стан дотримання і захисту в Україні соціальних прав осіб, засуджених до кримінальних покарань, не пов'язаних із позбавленням волі.
2. Особливості забезпечення представництва в суді для захисту прав і інтересів.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Міжнародні стандарти і рекомендації поведіння із особами, засудженими до кримінальних покарань, непов'язаних із позбавленням волі.
2. Інститут пробації в нормах національного законодавства України.

3. Правовий статус персоналу органу пробації згідно Закону України «Про пробацію», Закону України «Державну кримінально-виконавчу службу України» та Кримінально-виконавчого кодексу України.

Практичне заняття № 13.

Тема: Особливості правового супроводу неповнолітніх правопорушників

Мета: Вивчити особливості правового супроводу неповнолітніх правопорушників.

Питання для обговорення:

1. Методичні рекомендації із соціальної роботи з неповнолітніми, які вчинили правопорушення.
2. Постпенітенціарний соціальний і правовий супровід неповнолітніх.
3. Ювенальна юстиція.
4. Система відновного правосуддя неповнолітніх як ефективний спосіб вирішення конфлікту.
5. Програма відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні злочину» (пілотний проект, що впроваджується Міністерством юстиції України, Генеральною прокуратурою України на базі системи надання безоплатної правової допомоги за підтримки Представництва Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні) та Порядок її реалізації. Умови її застосування.
6. Участь адвокатів, які співпрацюють із системою надання безоплатної вторинної правової допомоги, у процедурі примирення потерпілого із неповнолітнім, який підозрюється у вчиненні злочину.
7. Правова соціалізація неповнолітніх.

Тематика рефератів:

1. Роль відновного правосуддя у ювенальній юстиції.
2. Проблеми кризи сучасної сім'ї та їхня артикуляція неповнолітніми як матриця негативу для їх правового статусу.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Досвід іноземних держав з правового супроводу неповнолітніх правопорушників.
2. Відповідальність у системі правового статусу неповнолітніх.
3. Консекутивність причин протиправної поведінки неповнолітніх та правова політика, спрямована на їх подолання.
4. Особливості відповідальності неповнолітніх.

Практичне заняття № 14.

Тема: Правовий захист інших категорій соціально незахищених верств населення

Мета: Отримати знання і практичні навички із правового захисту інших категорій соціально незахищених верств населення

Питання для обговорення:

1. Міжнародно-правові гарантії щодо реалізації соціальних прав інших категорій соціально незахищених верств населення (молодь, жінки, безробітні, постраждалі від Чорнобильської аварії, малозабезпечене населення, маргіналізовані верстви населення (бездомні, залежні від алкоголю, наркотиків, ВІЛ-інфіковані) та ін.).
2. Конституційні гарантії реалізації соціальних прав інших категорій соціально незахищеними верствами населення.
3. Державна політика у сфері соціального захисту інших категорій соціально незахищених верств населення. Законодавство України у сфері соціального захисту інших категорій соціально незахищених верств населення.
4. Форми здійснення правового захисту інших категорій соціально незахищених верств населення (консультування, оформлення документів, сприяння у складанні скарг на дії (рішення) або бездіяльність органів державної влади, місцевого самоврядування, комунальних служб тощо або працівників цих органів, служб, що порушують законні права інших категорій соціально незахищених верств населення, та ін.).

Тематика рефератів:

1. Міжнародно-правові зобов'язання України щодо реалізації прав інших категорій соціально незахищених верств населення.
2. Сучасний стан здійснення правового захисту маргіналізованих верств українського суспільства.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Здійснення представництва інтересів маргіналізованих верств населення.

2. Особливості правового супроводу ВІЛ-інфікованих.
3. Особливості правового супроводу постраждалих від Чорнобильської аварії.
4. Особливості правового супроводу алкоголе- та наркозалежних.
5. Особливості правового супроводу жінок і молоді.

6. Комплексне практичне індивідуальне завдання з дисципліни «Правовий супровід клієнтів соціальних служб»

Комплексне практичне індивідуальне завдання (КПЗ) - форма організації навчання, яка має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці. КПЗ виконують студенти самостійно під керівництвом викладачів, це завершена теоретична або практична робота в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих у процесі лекційних, практичних занять.

Види КПЗ з навчальної дисципліни «Правовий супровід клієнтів соціальних служб»:

- підготовка наукової статті або тез наукової доповіді до друку;
- виступ на наукових конференціях;
- участь у інтернет-конференціях;
- участь у студентських олімпіадах;
- конспект з теми за заданим або власно розробленим студентом планом;
- реферат за темою або з вузької проблематики;
- розв'язання та складання практичних, ситуативних задач і завдань різного рівня з теми, модуля або курсу;
- анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, історичні розвідки тощо;
- розроблення навчальних та діагностичних тестових завдань (з теми, модуля, курсу).
- виготовлення схем, розроблення структурно-функціональних схем різних етапів правового супроводу клієнтів соціальних служб, алгоритмів дій фахівців у сфері соціальної роботи, аналіз даних соціальної статистики, розроблення макетів кейсів, що стосуються питань правового супроводу клієнтів соціальних послуг.
- написання есе, творчих завдань тощо.

Варіанти КПЗ з навчальної дисципліни «Правовий супровід клієнтів соціальних служб» у вигляді написання контрольного завдання (есе) на тему:

1. Проблеми реалізації норм міжнародних актів із соціальної роботи в національному законодавстві України.
2. Поняття і сутність державної соціальної політики.
3. Поняття і порядок організації прийомної сім'ї.
4. Підстави, порядок та правові наслідки позбавлення батьківських прав.
5. Організаційно-правові форми соціального захисту населення.
6. Державні соціальні гарантії в різних сферах життєдіяльності інвалідів.
7. Правові основи діяльності соціальної служби сім'ї та охорони материнства.
8. Правові основи соціальної профілактики бездоглядності та правопорушень неповнолітніх.
9. Дитинство як соціально-правовий феномен сучасного українського суспільства.
10. Основи захисту дитинства в законодавстві України.
11. Цивільно-правова відповідальність неповнолітніх.
12. Поняття і особливості правового регулювання професійної діяльності в соціальній сфері.
13. Шлюб як підстава виникнення правовідносин подружжя.
14. Неповнолітній як суб'єкт цивільних правовідносин.
15. Шлюбний договір у сімейному праві України.
16. Соціально-правовий захист військовослужбовців.
17. Державно-правові основи соціального захисту населення.

18. Утримання та обслуговування інвалідів та престарілих громадян у спеціальних будинках-інтернатах.

19. Право на житлове приміщення житлового фонду соціального використання: підстави виникнення і порядок реалізації.

20. Права і обов'язки сторін за договором соціального найму житла.

21. Соціальні та правові гарантії прав засуджених в Україні.

22. Функції і завдання органів соціального захисту населення щодо профілактики бездоглядності та правопорушень неповнолітніх.

23. Форми утримання та виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

24. Створення прийомної сім'ї та її соціальний супровід відповідно до чинного законодавства.

25. Правові основи усиновлення дітей громадянами України та іноземцями.

26. Правові основи соціальної роботи з особами, які відбували покарання у виді обмеження або позбавлення волі.

Вимоги до оформлення виконаного завдання (есе):

Обсяг виконаного контрольного завдання - 10-12 сторінок тексту з наступними параметрами сторінки формату А4: верхнє поле - 25 мм; нижнє поле - 25 мм; лівє поле - 35 мм; правє поле - 15 мм. Півтора інтервал, розмір шрифту 14, гарнітура Times New Roman, виноски друкуються 10 шрифтом.

Нумерація сторінок проводиться у верхній частині листка (по центру або праворуч). 1-а сторінка - титульний листок - не нумеруються. Не допускаються вставки на полях і між рядків.

Вимоги до структури виконаного контрольного завдання (есе):

Структура виконаного контрольного завдання включає:

- титульний листок;
- зміст (зміст);
- теоретичне питання, кожне з питань виноситься в заголовок окремо;
- список літератури, використаної в процесі виконання контрольного завдання.

Список літератури є обов'язковою складовою частиною виконаного контрольного завдання. У нього включаються нормативні правові акти та інші джерела, які були використані при написанні роботи (навчальні видання, монографії, збірники статей, публікації в періодичних виданнях). При складанні списку літератури спочатку наводиться список нормативних правових актів (по ієрархії), офіційних актів судових органів, матеріалів судової практики, а потім - спеціальна і наукова література в алфавітному порядку прізвищ авторів або назв (якщо джерело є колективною працею або збіркою).

Вимоги до змісту виконаного контрольного завдання (есе):

Виконане контрольне завдання має бути структурно чітко вибудоване, демонструвати логічну послідовність викладеного матеріалу, стислість і чіткість формулювань. Воно повинно відобразити власне розуміння студентом суті питання, здатність самостійно використовувати літературні джерела, вміння пов'язувати теоретичні положення з їх практичним застосуванням і формулювати висновки.

Текст виконаного контрольного завдання повинен бути об'ємним і містити стислий і, разом з тим, досить повний виклад суті теми. При цьому робота не повинна полягати в дослівному переписуванні літературних джерел, простому переказі підручників, навчальних посібників, механічній копіюванні літературних джерел.

7. Самостійна робота з дисципліни «Правовий супровід клієнтів соціальних служб»

№ з/п	Назва теми
1	Загальна характеристика навчальної дисципліни «Правовий супровід клієнтів соціальних служб»

2	Сучасні тенденції правового регулювання надання соціальних послуг
3	Правові відносини у сфері надання соціальних послуг
4	Договір про надання соціальних послуг як юридична підстава для їх отримання
5	Форми правового захисту соціально-економічних прав клієнтів соціальних служб
6	Безоплатна правова допомога клієнтам соціальних служб
7	Правовий супровід соціальної роботи з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування
8	Правові основи соціальної роботи з різними типами сімей
9	Правовий супровід осіб, які постраждали від насильства в сім'ї
10	Правовий супровід осіб з обмеженими можливостями та осіб, пенсійного віку
11	Соціально-правовий супровід суб'єктів пробації
12	Особливості правового супроводу неповнолітніх порушників
13	Правовий захист інших категорій соціально незахищених верств населення

8. Тренінг з дисципліни «Правовий супровід клієнтів соціальних служб»

Тема тренінгу

«Особливості укладення договорів про надання соціальних послуг соціально незахищеним верствам населення»

Трєнінг (англ. *training*) - це запланований процес модифікації (зміни) відношення, знання чи поведінкових навичок того, хто навчається, через набуття навчального досвіду з тим, щоб досягти ефективного виконання в одному виді діяльності або в певній галузі. Тренування (від англ. to train - виховувати, навчати) - комплекс вправ для тренування в чому-небудь. Тренування - система підготовки організму людини з метою пристосування його до підвищених вимог і складних умов роботи й життя.

Основна мета тренінгу – формування умінь студентів складати проекти договорів із надання різних видів соціальних послуг та здійснювати правовий супровід клієнтів соціальних служб під час їх укладання.

Завдання тренінгу: сформувати практичні навички у студентів складати проекти договорів із надання різних видів соціальних послуг та здійснювати правовий супровід клієнтів соціальних служб під час їх укладання.

Даний тренінг складається із серій практичних вправ, під час виконання яких студенти можуть оволодіти необхідними вміннями і практично використати набуті теоретичні знання і сформовані практичні навички у своїй майбутній професії.

Порядок проведення тренінгу:

Вступна частина проводиться з метою ознайомлення студентів з темою тренінгового заняття.

Організаційна частина полягає у створенні робочого настрою у колективі студентів, визначенні правил проведення тренінгового заняття. Можлива наявність роздаткового матеріалу у вигляді таблиць, бланків документів.

Практична частина реалізовується шляхом виконання завдань у групах студентів з певних проблемних питань теми тренінгового заняття.

Підведення підсумків. Обговорюється результати виконаних завдань у групах. Обмін думками з питань, які виносились на тренінгові заняття.

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Правовий супровід клієнтів соціальних служб» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- реферати, есе;
- оцінювання результатів КППЗ;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- ректорська контрольна робота;

- екзамен;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни “Правовий супровід клієнтів соціальних служб” визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Для екзамену

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Заліковий модуль 4 (екзамен)
20%	20%	20%	40%
1. Усне опитування під час занять (6 тем по 5 балів = 30 балів). 2. Письмова робота 70 балів	1. Усне опитування під час занять (7 тем по 5 балів = 35 балів). 2. Письмова робота 65 балів	1. Написання КПІЗ = 60 балів 2. Захист КПІЗ = 30 балів 3. Оцінка за тренінг = 10 балів	1. Відповідь на 2 запитання, кожне з яких 40 балів. У підсумку 80 балів. 2. Розв’язання 10 тестів по 2 бали = 20 балів

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов’язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ п/п	Найменування	Номер теми
1	Мультимедійний проектор	1-13
2	Проекційний екран	
3	Комунікаційне програмне забезпечення (Google Chrome, Firefox)	
4	Наявність доступу до мережі Інтернет	
5	Персональні комп’ютери, ноутбук.	
6	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі онлайн (за необхідності)	
7	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	
8	Програмне забезпечення: ОС Windows	
9	Інструменти Microsoft Office (Word; Excel; Power Point і т. і.)	

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Захист дітей від бідності: роль прав у Раді Європи. ІфаНолан. © Рада Європи, листопад 2019. 56 с.
2. Збірник правових позицій Верховного Суду щодо захисту соціальних прав / [упоряд.: М. І. Смокович (керівник), А. І. Рибачук, В. М. Кравчук та ін. ; Верхов. Суд]. Харків : Право, 2023. 168 с.
3. Соціальні права та їх захист адміністративним судом : зб. Матер. III Міжн. наук.-практ. конфер. (м. Київ, 4 вересня 2020 р.). Київ: 2020. 424 с.
4. Соціальні права та їх захист адміністративним судом : зб. матер. III Міжн. наук.-практ. конф. (м. Київ, 4 вер. 2020 р.). Київ : 2020. 424 с.
5. Соціальні права. Виклики воєнного часу : зб. тез доп. Шостої Міжнар. наук.-практ. конф. «Адміністративна юстиція в Україні : проблеми теорії та практики» (м. Київ, 6 лип. 2023 р.). Харків : Право, 2023. 412 с.
6. Бурлака О. С. Проблеми соціального захисту, сім'ї, дитинства, материнства та батьківства в Україні : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.05. Київ, 2019. 419 с.
7. КОМПАС. Посібник з освіти з прав людини за участю молоді. Друге видання, переглянуте у 2020 році. Патриція Брандер. Лор де Вітте. Націла Гані. Руї Гомеш. Еллі Кін. Анастасія Нікітіна. Юстина Пінкевічюте. Видавництво «Право» Національної академії правових наук України та Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, 2020. 490 с. URL: <https://www.coe.int/uk/web/compass/council-of-europe> (дата звернення: 17 серпня 2023 р.).
8. Методичні рекомендації для використання в роботі спеціалістам, які відповідають за реалізацію державної політики щодо попередження насильства в сім'ї. м. Миколаїв, 2018. 85 с. URL: file:///D:/2021_%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D1%80%D1%96%D0%BA/Method_rekomendazii_nasilstvo.pdf (дата звернення: 17 серпня 2023 р.).
9. Попередження насильства в закладах освіти: методичний посібник для педагогічних працівників. Видання друге, доповнене та оновлене. Київ: Благодійний фонд «Здоров'я жінки і планування сім'ї», 2020. 104 с.
10. Яремко О. Право на медіацію як соціальну послугу : проблеми реалізації в територіальних громадах України. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. Том. 2. Вип. 78. С. 419-424.
11. Яремко О., Шафранський В. Інформування про медіацію як повноваження виконавчих органів місцевого самоврядування. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. Вип. 4. С. 632-637.
12. Ryaneandee Coomara. International Disability Law A Practical Approach to the United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities. 2019. pp. 250.
13. Jackie Gulland, Gender, Work and Social Control: A Century of Disability Benefits. London: Palgrave Macmillan Press, 2019, pp. 240.
14. Disability Laws and Acts by Country/Area. <https://www.un.org/development/desa/disabilities/disability-laws-and-acts-by-country-area.html> (дата звернення: 17 серпня 2023 р.).
15. COMPASS. Manual for human rights education with young people 2nd edition, updated in 2020. Written by Patricia Brander Laure De Witte Nazila Ghanea Rui Gomes Ellie Keen Anastasia Nikitina Justina Pinkeviciute. Council of Europe. 2020. pp. 486.

Інтернет-ресурси

16. Офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй - <https://www.un.org>
17. Офіційний сайт Ради Європи - <https://www.coe.int>
18. Офіційний сайт Європейського Союзу - <https://eeas.europa.eu>
19. Офіційний сайт Верховної Ради України - <https://www.rada.gov.ua>
20. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України - <https://www.kmu.gov.ua>
21. Офіційний сайт Міністерство соціальної політики України - <https://www.msp.gov.ua>
22. Офіційний сайт Міністерства юстиції України - <https://minjust.gov.ua>
23. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки - [http:// mon.gov.ua](http://mon.gov.ua)
24. Офіційний сайт Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини - <https://www.ombudsman.gov.ua>